

Література:

1. Зіменко О.В. Щодо питання преюдиціальності рішень Європейського суду з прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Випуск 22. Частина I. Том 1. С. 24-28.
2. Левченко О.В. Общеизвестные, преюдициально установленные и законом презюмируемые факты и особенности их использования в уголовно-процессуальном доказывании по уголовным делам: автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.09 / О.В. Левченко: Казань, 1994. С. 5.
3. Шилин Д. В. Общие вопросы использования преюдиции в уголовном производстве. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 4 (88). С. 157-165.
4. Павлова М. Класифікація видів преюдиції як інструмент визначення її суті. *Теорія держави і права*. Вип. 7. 2016. С. 133-147.
5. Кримінальний процесуальний Кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651a-17> (дата звернення: 10.12.2022).
6. Кушакова Н.О., Саніна Т.О., Чередниченко А.П. Судово-економічна експертиза: посібник. ДНДІСЕ МЮ України, 2006. 207 с.
7. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 10.12.2022).
8. Бережний О.І. Преюдиціальність судових рішень у кримінальних справах: дис...канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза» / О.І. Бережний. Харків, 2003. 191 с.
9. Шилин Д.В. Преюдиції в кримінальному процесі: автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза» / Д.В. Шилин: Одеська нац. юрид. академія. Одеса, 2010. 20 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-115>

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Опішняк Світлана Олегівна

магістрант

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

До предмета кримінології входить такий елемент як протидія злочинності. Бабенко А.М. визначає, що протидія злочинності є системою державних і громадських заходів, спрямованих на усунення або

нейтралізацію детермінант злочинності та корекцію поведінки осіб, схильних до правопорушень. Таким чином протидія злочинності – це системна діяльність самостійної сфери соціального управління. Вона включає:

1) загальну організацію протидії злочинності (аналіз, прогноз, програмування, правове регулювання, фінансове забезпечення, кадри тощо);

2) системну діяльність запобігання злочинності заінтересованими суб'єктами, шляхом впливу на процеси її детермінації та причинності;

3) правоохоронну діяльність (застосування визначених законом заходів до осіб які вчинили злочин) [1, с. 11].

Однак варто звернути увагу, що у теорії та практиці протидії злочинності використовуються різні терміни «профілактика», «попередження злочинності», «запобігання злочинам» та інші. Єдиної думки серед науковців щодо розмежування та співвідношення цих категорій немає, адже в одних випадках вони застосовуються як рівнозначні, а в інших – як відмінні за змістом. Зокрема думку Г. Н. Аванесова, поняття «запобігання злочинності» ширше, ніж поняття «профілактика», і співвідношення цих понять може бути представлено як взаємозв'язок частини і цілого, загального і спеціального [2, с. 407]. Дещо іншу позицію займають В. Н. Кудрявцев, Г. М. Міньковський, А. Б. Сахаров, які вважають, що спроби визначити один з існуючих рівнів і типів заходів як запобігання, другий – як профілактику, третій – як попередження суперечить смислового значенню вказаних термінів. Вони є взаємозамінними. На погляд О.М. Джужі розрізнення даних понять є надуманим, таким, що суперечить буквальному їх змісту. Адже кожне з них означає одне й те саме: щось попередити, не допустити. Всі ці слова є взаємозамінними синонімами. Одночасно він пропонує в основу розмежування попереджувальної діяльності за рівнями, напрямками, видами покласти аналіз її змісту, а не вживання в одних випадках терміна «попередження», а в інших – «профілактика». На думку вченого, поняття «попередження злочинів» може тлумачитися у вузькому (кримінально-правовому) та широкому (соціально-політичному) значенні. Під кримінально-правовим попередженням розуміють превентивні заходи, які здійснюються у процесі призначення покарання та його виконання. У такому плані ідея попередження злочинів пронизує всю систему кримінально-правових, кримінально-процесуальних і кримінально-виконавчих інститутів [1, с. 147].

На мою думку, на увагу заслуговує думка Закалюка, що вважає, всі зазначені терміни мають загальну змістовну діяльнісну основу, яка полягає у вчиненні дій для недопущення якогось явища, події, вчинку. Разом із тим, деякі з цих термінів мають різне функціональне та отримали на практиці

окреме смислове навантаження. Так, термін «профілактика», а він виник у медицині, технічних науках, екології («профілактика захворювань», «профілактика аварій, техногенних, екологічних катастроф»), означає проведення упереджувальних заходів, які мають здебільшого не індивідуального предметного адресата (щодо захворювання окремої людини, чи конкретної аварії), а загальну спрямованість стосовно тих чи інших небажаних явищ (хвороби, аварійності тощо). У відповідному розумінні **термін «профілактика»** повинен вживатися і в кримінології як діяльність для недопущення формування, розвитку та реалізації причин і умов злочинності та злочинних проявів загалом. **Термін «відвернення»** найчастіше вживається у сполученні із «загрозою». «Відвернення загрози» передбачає, що загроза вже існує і вживаються заходи, щоб вона не реалізувалася у ту дію, загроза вчинення якої є реальною [3, с. 319].

Голіна В.В. вважає, що запобігання злочинності – це сукупність різноманітних видів діяльності і заходів у державі, спрямованих на вдосконалення суспільних відносин з метою усунення негативних явищ та процесів, що породжують злочинність або сприяють їй, а також недопущення вчинення злочинів на різних стадіях злочинної поведінки [4, с. 53].

Для того, щоб дослідити стан протидії злочинності в Україні необхідно також звернути увагу на те, що науковці виокремлюють рівні запобігання злочинності:

1. *Загальносоціальне запобігання злочинності* – це насамперед комплекс перспективних соціально-економічних і культурно-виховних заходів, спрямованих на подальший розвиток та вдосконалення суспільних відносин і усунення або нейтралізацію разом з тим причин та умов злочинності.

2. *Спеціально-кримінологічне запобігання* – це сукупність заходів боротьби зі злочинністю, змістом яких є різноманітна робота державних органів, громадських організацій, соціальних груп і громадян, спрямована на усунення причин та умов, що породжують і сприяють злочинності, а також недопущення вчинення злочинів на різних стадіях злочинної поведінки. Спеціально-кримінологічне запобігання злочинам складається із трьох напрямів діяльності: кримінологічної профілактики; відвернення злочинів; припинення злочинів.

3. *Індивідуальне запобігання злочинам* – різновид запобігання злочинності щодо конкретної особи. Тобто індивідуальне запобігання становить ту частину запобіжної діяльності, яка здійснюється на стадії, котра передувє виникненню злочинного наміру.

Зі змісту **Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 р.** можна визначити основні напрямки загальносоціального запобігання злочинності в регіонах якими є: розбудова державності; розвиток місцевого самоврядування та

стимулювання розвитку регіонів; формування інститутів громадського суспільства, економіки, соціальної, екологічної, техногенної, гуманітарної сфер та ін. У статті 8 цього Закону зазначено, зокрема: подолання бідності, зменшення соціального. Розшарування шляхом сприяння самозайнятості населення, розвитку малого і середнього бізнесу, недопущення виникнення заборгованості із заробітної плати на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності, подолання бездомності громадян, безпритульності і бездоглядності дітей тощо.

Окрім цього, однією із засад розбудови державності у статті 3 вказаного закону визначено боротьба із злочинністю шляхом поліпшення координації роботи правоохоронних органів, оптимізації їх структури, належного забезпечення їх діяльності.

Правоохоронні органи та їхня діяльність відіграють значну роль у запобіганні злочинності. Систему правоохоронних органів України складають: органи прокуратури, Національної поліції, Служби Безпеки України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. Отже, в Україні доволі розгалужена система правоохоронних органів, компетенція яких чітко розмежована законодавством.

Центральне місце в системі спеціальних суб'єктів профілактики посідають органи внутрішніх справ. Їх діяльність щодо запобігання злочинам має комплексний характер, здійснюється на всіх рівнях з використанням широкого арсеналу методів і засобів – як гласних, так і негласних. Органи внутрішніх справ при здійсненні профілактичної діяльності активно взаємодіють з усіма іншими суб'єктами, надаючи їм інформацію про криміногенну обстановку на території держави, області, району (міста), виявлені детермінанти, що впливають на злочини та осіб, які потребують індивідуального профілактичного впливу.

У діяльності органів внутрішніх справ щодо запобігання та протидії злочинності мають використовуватись різні форми та заходи, зокрема:

- участь у забезпеченні публічної безпеки і порядку;
- охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- виявлення та усунення причин та умов злочинності, окремих її видів і конкретних злочинів, особливе місце серед яких займають організована та професійна злочинність; – реєстрація та своєчасне розкриття і розслідування злочинів;

- участь у розробці комплексних планів запобігання (профілактики) правопорушень і подальша реалізація передбачених у них заходів;
- слідча профілактика у конкретних кримінальних провадженнях і шляхи аналізу причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів, реагування на них тощо.

Яскраво виражену профілактичну спрямованість має діяльність прокуратури, суду та служби безпеки. Це пояснюється тим, що для цих органів обов'язок здійснювати таку діяльність закріплений законодавством, а також наявністю певного досвіду в цьому напрямі діяльності. Так, згідно із **Законом України «Про прокуратуру»** від 14.10.2014 р., діяльність прокуратури здійснюється на засадах верховенства права та визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості і безпеки найвищою соціальною цінністю. Закон визначає також форми запобіжної діяльності органів прокуратури. Основними з них є: нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень, у кримінальних справах; при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян; нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство; нагляд за додержанням законів при розгляді кримінальних справ судами; виявлення причин та умов, що сприяють злочинності, і вжиття заходів щодо їх усунення; координація діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності; сприяння розвитку діяльності громадських формувань щодо запобігання злочинності, поширення правових знань серед населення та ін. Координація повноважень прокуратури щодо протидії злочинності здійснюється шляхом проведення спільних нарад, створенням міжвідомчих робочих груп, проведенням узгоджених заходів, здійснення аналітичної діяльності. Судові органи також займаються запобіжною діяльністю, виявляючи при розгляді конкретних справ причини та умови вчинення злочинів і реагуючи на них винесенням окремої ухвали (постанови) в порядку визначеному п. 11 ч. 1 ст. 368 КПК України призначенням неповнолітнім громадського вихователя. Запобігання злочинів може сприяти і узагальнення судової практики про причини та умови, що зумовлюють вчинення злочинів, а також заходи, спрямовані на підвищення правового виховання громадян [5].

Щодо **нормативної основи протидії злочинності**, то варто згадати такі акти як: Конституція України, кодифіковані акти – Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінально-виконавчий кодекс України, далі закони України «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Про державну прикордонну службу України», «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та інші.

Окремо слід зупинитися на питанні щодо існування **спеціального законодавчого акта, який би комплексно регулював діяльність щодо запобігання злочинності**. Пропозиції щодо прийняття такого акта вносилися ще у 70-ті роки ХХ ст. За радянських часів у 80-х роках велася робота з розроблення проекту союзних Основ законодавства щодо запобігання (або профілактики) злочинності. У часи незалежної України МВС України за участю інших державних органів та вчених розробило декілька *проектів Закону України «Про профілактику злочинів»* [6]. Один із них у 1998 р. був офіційно зареєстрований у Верховній Раді України, пройшов перше читання, але перед другим читанням отримав негативний відгук Юридичного Управління Секретаріату Верховної Ради України як такий, що суперечить Конституції України і законам України, Загальній декларації прав людини та ратифікованій Верховною Радою України 17.07.1997 р. Конвенції про захист прав і основних свобод людини та був знятий з розгляду.

На мою думку, відсутність єдиного акту, який загалом регулював би є значним недоліком у врегулюванні питання протидії злочинності в Україні, оскільки без єдиного регулювання відповідна діяльність здійснюється хаотично.

Однак на загальнодержавному рівні прийнято ряд нормативних актів, які затверджують стратегії чи концепції боротьби зі злочинністю у певній сфері.

Перш за все, пропоную розглянути **Стратегію боротьби з організованою злочинністю, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р**. Важливість здійснення заходів щодо протидії організованій злочинності важко переоцінити, оскільки Україна є однією з тих країн, що потерпає від великої кількості злочинів, вчинених організованими злочинними спільнотами. Олексій Баганець, який неодноразово займав посаду заступника Генерального прокурора України, зазначає, що організована злочинність протягом, як мінімум, кількох десятиліть залишається однією з найбільших небезпек для політичного та економічного розвитку багатьох країн світу. Найчастіше потерпають від її негативних впливів держави, які знаходяться в стані суспільно-політичних трансформацій. Організовані злочинні спільноти, які діють в Україні, охопили найприбутковіші злочинні ринки (сфера економіки та господарської діяльності, фінансів, зокрема банківської діяльності, використання бюджетних коштів, видобування корисних копалин, тобто в першу чергу ті, які тісно пов'язані з корупцією) [8].

Небезпечність організованої злочинності полягає у тому, що вона непомітно проникає та захоплює контроль над окремими сферами суспільного життя і ззовні здається, що існує стабільний правопорядок. Вчені Олена Бусол і Богдан Романюк вважають, що організована злочинність в Україні пройшла тривалий шлях розвитку, тому деякі українці, особливо

молодь, вже не пам'ятають про існування цього соціального явища в примітивному вигляді, проте воно не зникло, а навпаки, організована злочинність досягла свого професійного рівня, стала замаскованою, ешелованою, міцно вкоріненою у владні структури, в тому числі в правоохоронні органи, забезпечивши собі захист, та діє нині відкрито, зухвало через глибокі корупційні зв'язки. Отже, якщо організована злочинність спочатку в основному займалася накопиченням капіталу, потім – рвалася до влади, то сьогодні – практично керує державою.

Відсутність системного підходу до ведення боротьби з організованою злочинністю, неналежний рівень взаємодії правоохоронних органів у відповідній сфері, застаріле та розбалансоване нормативно-правове забезпечення з питань боротьби з організованою злочинністю, недосконалість процедури моніторингу криміногенної ситуації, відсутність консолідованої об'єктивної методології оцінки загроз організованої злочинності, використання застарілих форм і методів боротьби з таким явищем призводить до загострення проблем, пов'язаних з організованою злочинністю, та низького рівня ефективності боротьби з нею. З огляду на стан поширення організованої злочинності, складне безпекове середовище навколо України та криміногенну ситуацію всередині держави організація системної боротьби з організованою злочинністю повинна стати одним із пріоритетних завдань державної політики та потребує вжиття дієвих скоординованих міжвідомчих заходів і поглиблення міжнародного співробітництва. Саме тому необхідно було прийняти Стратегію боротьби з організованою злочинністю.

Згадана Стратегія боротьби з організованою злочинністю вміщує 6 розділів: «Загальна загроза організованої злочинності в Україні», «Мета Стратегії», «Керівні принципи», «Реалізація Стратегії», «Очікувані результати», «Оцінка стану реалізації Стратегії».

Метою Стратегії є формування державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю шляхом запровадження міжнародних стандартів; побудова ефективної системи боротьби з організованою злочинністю, що складається з підсистем правового, інституційного, наукового, інформаційно-аналітичного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення, координації та взаємодії, контролю, а також міжнародного співробітництва.

Ця Стратегія буде реалізовуватися в три етапи. *Перший етап* – оцінка загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (SOCTA Україна). Завданням першого етапу є проведення об'єктивної та всебічної оцінки ситуації, що склалася з організованою злочинністю в Україні.

Другий етап – визначення обмеженої кількості стратегічних цілей згідно з висновками проведеної оцінки загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (SOCTA Україна) і розроблення комплексних

планів заходів. Визначені пріоритети щодо боротьби з організованою злочинністю затверджуються міжвідомчою комісією – координаційним органом (Національним координатором), який проводить моніторинг і дає оцінку стану реалізації цієї Стратегії.

Третій етап – виконання комплексних планів заходів [7].

Реалізацію Стратегії було заплановано на п'ять років з моменту її схвалення за рахунок коштів державного бюджету, передбачених на утримання державних органів, що беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, а також інших джерел, не заборонених законодавством. Однак враховуючи те, що у лютому 2022 року РФ розпочала повномасштабну війну в Україні, можливо зробити висновок, що виконання запланованих заходів або взагалі припиниться на певний час, або уповільниться.

Також необхідно зауважити, що в Україні існує спеціальний закон від 30 червня 1993 року № 3341-ХІІ «**Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю**», в якому визначається поняття організованої злочинності, систему органів, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю, а також перераховано засоби, які можна здійснювати. До них відносяться: використання негласних співробітників, використання учасників організованих злочинних угруповань у боротьбі з організованою злочинністю, використання спеціальних технічних засобів у боротьбі з організованою злочинністю.

Контроль за виконанням законів у сфері боротьби з організованою злочинністю і витрачанням коштів, які виділяються на ці цілі, здійснюється Верховною Радою України безпосередньо, а також Комітетом Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією. Крім того, нагляд за виконанням законів у сфері боротьби з організованою злочинністю здійснюється Генеральним прокурором і підпорядкованими йому прокуратурами [10].

Наступним актом варто зазначити **Концепцію боротьби з тероризмом в Україні, затверджену Указом Президента України від 5 березня 2019 року № 53/2019**. Концепція складається із 7 розділів:

- I. Загальні положення
- II. Проблеми, що потребують розв'язання
- III. Мета, принципи та напрями реалізації Концепції
- IV. Основні пріоритети боротьби з тероризмом
- V. Шляхи і способи розв'язання проблем
- VI. Очікувані результати та критерії їх оцінки
- VII. Фінансове забезпечення реалізації Концепції.

Метою Концепції є підвищення ефективності функціонування загальнодержавної системи боротьби з тероризмом з урахуванням існуючих та потенційних терористичних загроз для України.

У Концепції зазначається, що останнім часом ймовірність поширення тероризму в Україні набуває загрозового характеру, чому сприяють:

- активізація в Україні сепаратистських рухів та провокування таких настроїв у місцях компактного проживання національних меншин;
- агресивні дії Російської Федерації відносно України, у тому числі в Азово-Чорноморському регіоні;
- наявність на території України великої кількості найбільш уразливих об'єктів можливих терористичних посягань;
- зростання рівня злочинності, пов'язаної з незаконним обігом вогнепальної зброї, боеприпасів, вибухових і отруйних речовин та інших засобів масового ураження;
- посилення інтересу до України з боку міжнародної організованої злочинності у сферах незаконної міграції, легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, контрабанди зброї, небезпечних матеріалів та наркотичних засобів, відходів біологічних та хімічних речовин, ядерних матеріалів;
- внутрішні міграційні процеси, в тому числі спричинені збройною агресією Російської Федерації проти України, а також загострення міграційної кризи у світі.

В умовах гібридної війни затвердження такої Концепції мало особливо важливе значення, існувала потреба удосконалення інституційний механізм координації діяльності суб'єктів боротьби з тероризмом, в тому числі шляхом уточнення завдань і функцій Антитерористичного центру при Службі безпеки України, оптимізації його організаційно-штатної структури.

Важливість боротьби з тероризмом посилилась, коли РФ розпочала збройне вторгнення на територію України, в умовах противник окрім прямого збройного протистояння використовує й інші засоби.

З цією метою передбачено реалізувати комплекс взаємоузгоджених заходів щодо:

- удосконалення інституційного механізму координації діяльності суб'єктів боротьби з тероризмом;
- здійснення моніторингу стану і тенденцій поширення тероризму та проведення постійного системного аналізу і багатовимірного комплексного оцінювання причин та умов, що впливають на виникнення і поширення тероризму, у тому числі міжнародного;
- постійного і своєчасного обміну між суб'єктами боротьби з тероризмом інформацією про терористичні загрози;
- оптимізації структури та штатної чисельності Антитерористичного центру при Службі безпеки України та відповідних підрозділів суб'єктів боротьби з тероризмом за напрямом діяльності;

- уніфікації програм навчання, підготовки та перепідготовки особового складу та працівників суб'єктів боротьби з тероризмом;
- застосування сучасних систем безпеки на об'єктах можливих терористичних посягань та інші [11].

Іншим важливим питанням є боротьба із корупцією, якій було присвячено ряд концепцій. У 1998 році **Указом Президента України від 24 квітня 1998 року N 367/98 було затверджено Концепцію боротьби з корупцією на 1998-2005 роки**. Далі було Указом Президента України від 11 вересня 2006 року N 742/2006 було схвалено нову концепцію – «Концепцію подолання корупції в Україні «На шляху до доброчесності». Наступна концепція була схвалена **Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року N 1001/2011 «Про Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки»**.

Після Революції Гідності боротьбі з корупцією було присвячено особливу увагу при формуванні державної політики. Зокрема, у 2014 році було прийнято **Закон України «Про запобігання корупції»**.

Вказаний закон передбачає, що засади антикорупційної політики (Антикорупційна стратегія) визначаються Верховною Радою України. Верховна Рада України щороку не пізніше 1 червня проводить парламентські слухання з питань ситуації щодо корупції, затверджує та оприлюднює щорічну національну доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики. Антикорупційна стратегія розробляється Національним агентством на основі аналізу ситуації щодо корупції, а також результатів виконання попередньої антикорупційної стратегії. Крім того, передбачено прийняття антикорупційних програм в:

Адміністрації Президента України, Апараті Верховної Ради України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Офісі Генерального прокурора, Службі безпеки України, міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, інших державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, обласних, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях, державних цільових фондах [12].

5 листопада 2020 року, Верховна Рада України ухвалила в першому читанні законопроект «Про засади державної антикорупційної політики на 2020–2024 роки», що затверджує Антикорупційну стратегію. Проте у другому читанні Стратегія не ухвалена досі. За цей час, у документі уже навіть змінилися терміни на 2021–2025 роки. До цього моменту нова стратегія так і не була прийнята. Уже четвертий рік держава не має системного й стратегічного документа, який би став для органів влади ефективним інструментом координації співпраці для запобігання корупції.

З проектом, запропонованим НАЗК можливо ознайомитись на їхньому веб-сайті [13].

Ще у 2017 році завершився термін дії Антикорупційної стратегії на 2014 – 2017 роки. У 2020 році Національне агентство представило нову стратегію. Цьому передувала колосальна робота: проведено десятки дискусій та громадських обговорень, внесено тисячу правок, залучено експертів і представників громадянського суспільства, органів влади.

Для боротьби з домашнім насильством було прийнято **Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству»**.

На виконання завдань у сфері запобігання домашньому насильству суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечують:

1) вивчення ситуації та збір згрупованих за статтю статистичних даних про факти домашнього насильства;

2) організацію і проведення галузевих та міжгалузевих досліджень стану, причин і передумов поширення домашнього насильства, ефективності законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та практики його застосування;

3) організацію і проведення серед населення, у тому числі серед дітей та молоді, інформаційних кампаній щодо запобігання та протидії домашньому насильству, роз'яснення його форм, проявів і наслідків;

4) розроблення та впровадження у навчальних закладах навчальних і виховних програм з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей;

5) залучення засобів масової інформації до проведення просвітницьких кампаній, спрямованих на виконання завдань у сфері запобігання домашньому насильству, зокрема формування небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед постраждалих дітей, усвідомлення необхідності невідкладного повідомлення про випадки домашнього насильства, зокрема до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей;

6) організацію та проведення спільних і спеціалізованих тренінгів та семінарів для фахівців, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також для працівників правоохоронних органів і суддів [14].

При тому, що існує спеціальний закон, жодних концепцій чи стратегій прийнято не було.

Також варто звернути увагу на те, що в Україні затверджені регіональні концепції та стратегії боротьби із злочинністю. Наприклад, **рішенням Закарпатської обласної ради від 28.07.2016 р. N 401** було затверджено

Регіональну програму боротьби з контрабандою, організованою злочинністю та корупцією на 2016 – 2020 роки. Відповідна програма була затверджена, оскільки у зв'язку з ускладненим внутрішньополітичним становищем, з метою створення ефективної системи запобігання виникнення умов, що сприяють розвитку вчинення злочинів, удосконалення методів боротьби з контрабандою, організованою злочинною діяльністю та протидії корупції, удосконалення інформаційно-аналітичного та матеріально-технічного забезпечення виникла нагальна потреба в підготовці належних умов у підрозділах управління служби безпеки України в Закарпатській області.

Щодо здійснення кримінологічного прогнозування злочинності в Україні, то офіційних нормативних актів від МВС чи інших органів, що здійснюють боротьбу із злочинністю, у вільному доступі знайти не вдалось. При цьому існує чимала кількість наукових робіт кримінологів з цього питання.

Отже, можливо зробити висновок, що в Україні не існує єдиної концепції чи стратегії протидії злочинності. Останні спроби прийняти єдиний спеціальний акт було здійснено ще в 1998 році, однак вони не завершилися успіхом. Прийнято ряд концепцій та стратегій протидії злочинності у таких сферах як організована злочинність, домашнє насильство, тероризм та корупція. При цьому, варто звернути увагу на те, що остання загальна концепція щодо боротьби з корупцією втратила чинність у 2017 році, а нову до цього часу так і не було прийнято, хоча Національне агентство з боротьби з корупцією розробило проект Антикорупційної концепції та подало його до ВРУ. До того ж необхідно зазначити, що реалізація усіх стратегій та концепцій з протидії корупції наразі буде уповільнена, адже війна сколихнула Україну та перевернула звичний уклад життя, змусила призупинити роботу в багатьох сферах і надати перевагу більш нагальним питанням.

Література:

1. Бабенко А.М. Кримінологія: підручник. Харків. Право. 2018. 416 с.
2. Аванесов Г. А. Криминология и социальная профилактика. Москва. 1980.
3. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. Київ. Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 423 с.
4. Голіна В. В. Криминологія: Загальна та Особлива частини: підручник. Харків. Право. 2009. 288 с.
5. Закон України «Про прокуратуру» 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
6. Проект Закону «Про профілактику злочинності» № 0924 від 12.05.1998. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=294

7. Стратегія боротьби з організованою злочинністю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#top>

8. Баганець О. Стан організованої злочинності та протидія їй на території України у 2020 році (Частина 1). URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/stan-organizovanoyi-zlochynnosti-ta-protydiya-yij-na-terytoriyi-ukrayiny-u-2020-rotsi/>

9. Бусол О. Організована злочинність в Україні: від примітивізму до професійної витонченості. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/organizovana-zlochynnist-v-ukrayini-vid-prymityvizmu-do-profesijnoyi-vytonchenosti-reanimatsiya-zabutoyi-problemy-yaka-nabularafinovanogo-vyglyadu/>

10. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 року № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#top>

11. Концепція боротьби з тероризмом в Україні, затверджена Указом Президента України від 5 березня 2019 року № 53/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019#Text>

12. Закон України «Про запобігання корупції» 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/conv#Text>

13. Законопроект «Про засади державної антикорупційної політики на 2020–2024 роки». URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/Antykoruptsijna-strategiia-na-2020-2024-roky-za-rezultatamy-publichnyh-obgovoren-08.09.2020.pdf>

14. Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19/conv#Text>

15. Регіональна програма боротьби з контрабандою, організованою злочинністю та корупцією на 2016 – 2020 роки, затверджена рішенням Закарпатської обласної ради від 28.07.2016 р. N 401. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ZA160308>